

SFS nr: **1987:12**

Departement/myndighet: **Miljödepartementet**

Rubrik: **Lag (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m.**

Utfärdad: **1987-01-08**

Författningen har upphävts genom: **SFS 1998:811**

Ändring införd: **t.o.m. SFS 1996:2**

Omtryck: **SFS 1992:1146**

Upphävd: **1999-01-01**

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt skall användas så att en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning främjas.

2 § Bestämmelserna i 2 och 3 kap. skall tillämpas enligt vad som är föreskrivet i plan- och bygglagen (1987:10), vattenlagen (1983:291), miljöskyddslagen (1969:387), naturvårdslagen (1964:822), lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter, väglagen (1971:948), lagen (1902:71 s. 1) innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, lagen (1978:160) om vissa rörledningar, luftfartslagen (1957:297), minerallagen (1991:45), lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon och lagen (1995:1649) om byggande av järnväg.

Lag (1996:2)

2 kap. Grundläggande hushållningsbestämmelser

1 § Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

2 § Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär.

3 § Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

4 § Jord- och skogsbruk är näringar av nationell betydelse.

Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar

endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

5 § Mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen eller yrkesfisket

eller för vattenbruk skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande.

Områden som är av riksintresse för rennäringen eller yrkesfisket skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

6 § Mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av områdenas naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Områden som är av riksintresse för naturvården, kulturminnesvården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket. Lag (1995:1199).

7 § Mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra utvinningen av dessa.

Områden som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

8 § Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution,

kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.

Områden som är av riksintresse för anläggningar som avses i första stycket skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

9 § Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen.

Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

10 § Om ett område enligt 5--8 §§ är av riksintresse för flera oförenliga ändamål, skall företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Behövs området eller en del av detta för en anläggning för totalförsvaret skall försvarsintresset ges företräde.

Beslut med stöd av första stycket får inte strida mot hushållningsbestämmelserna i 3 kap.

3 kap. Särskilda hushållningsbestämmelser för vissa områden i landet

1 § De områden som anges i 2--7 §§ är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd i dessa områden endast om hinder inte möter enligt 2--7 §§ och om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Bestämmelserna i första stycket och 2--6 §§ utgör inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringlivet eller för utförandet av anläggningar som behövs för totalförsvaret. Om det finns särskilda skäl utgör bestämmelserna inte heller hinder för anläggningar för utvinning av sådana fyndigheter av ämnen eller material som avses i 2 kap. 7 § andra stycket. Lag (1994:1616).

2 § Inom följande områden skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön:

Kustområdet och skärgården i Bohuslän från riksgränsen mot Norge till Lysekil

Kustområdet i Halland

Kullaberg och Hallandsåsen med angränsande kustområden

Kustområdet i Skåne från Örnahusen söder om Skillinge till Åhus

Kustområdena och skärgårdarna i Småland och Östergötland från
Oskarshamn till Arkösund

Kustområdena och skärgårdarna i Södermanland och Uppland från
Oxelösund till Herräng och Singö

Kustområdet och skärgården i Ångermanland från Storfjärden vid
Ångermanälvens mynning till Skagsudde

Kustområdet och skärgården i Norrbotten från Bondöfjärden till
riksgränsen mot Finland

Öland

Gotland

Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne

Åsnen med öar och strandområden och områdena söder därom utmed
Mörrumsån och vid sjön Mien till Pukaviksbukten och Listerlandet

Vänern med öar och strandområden

Vättern med öar och strandområden

Tiveden med områdena vid sjön Unden och sjön Viken samt området utmed
Göta kanal mellan Karlsborg och Sjötorp

Området Dalsland--Nordmarken från Mellerud och sjön Ånimmen vid Vänern
till sjösystemet från Dals-Ed i söder till Årjäng och Östervallskog i
norr

Fryksdalen från Kil till Torsby samt området utmed övre delen av
Klarälven inom Torsby kommun

Mälaren med öar och strandområden

Området Malingsbo--Kloten mellan Storå, Kopparberg, Smedjebacken och
Skinnskatteberg

Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär

Siljan och Orsasjön med öar och strandområden samt området utmed
Oreälven, sjön Skattungen och Oresjön med området söder därom över
Gulleråsen och Boda till Rättvik

Området utmed Ljusnan från Färila till Bergvik

Vindelådalen

Fjällvärlden från Transtrandsfjällen i söder till Treriksröset med undantag för de fjällområden som anges i 5 §.

3 § Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde samt på Öland får anläggningar som avses i 4 kap. 1 § första stycket inte komma till stånd.

4 § Inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 4 kap. 1 § första stycket 1--7 och 10--11 komma till stånd endast på platser där anläggningar som skall prövas enligt 4 kap. 1 § första stycket redan finns. Lag (1990:442).

5 § Inom fjällområdena Långfjället--Rogen, Sylarna--Helags, Skäckerfjällen, Burvattnet, Hotagsfjällen, Frostviken--Borgafjällen, Marsfjällen--Vardofjällen, Artfjället, Tärna--Vindelfjällen, Sarek--Mavas, Kebnekaise--Sjaunja, Rostu och

Pessinki får bebyggelse och anläggningar komma till stånd endast om det behövs för rennäringen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet. Andra åtgärder inom områdena får vidtas endast om det kan ske utan att områdenas karaktär påverkas.

6 § Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftända-

mål får inte utföras i nationalälvarna Torneälven, Kalixälven, Piteälven och Vindelälven med tillhörande vattenområden samt i följande vattenområden:

I Dalälven Västerdalälven uppströms Hummelforsen och
Österdalälven uppströms Trängslet

I Ljusnan Voxnan uppströms Vallhaga

I Ljungan Ljungan uppströms Storsjön samt Gimån uppströms
Holmsjön

I Indalsälven Åreälven, Ammerån, Storån -- Dammån samt
Hårkan

I Ångermanälven Lejarälven, Storån uppströms Klumpvattnet,
Långselån--Rörströmsälven, Saxån, Ransarån uppströms
Ransarn samt Vojmån uppströms Vojmsjön

Vapstälven

Moälven

Lögdeälven

Öreälven

I Umeälven Tärnaån, Girjesån och Juktån uppströms Fjosoken

Sävarån

I Skellefteälven källflödena uppströms Sädvajaure respektive

Riebnes samt Malån

Byskeälven

Åbyälven

I Luleälven Stora Luleälven uppströms Akkajaure, Lilla Luleälven

uppströms Skalka och Tjaktjajaure samt Pärälven

Råneälven

Emån

Bräkneån

Mörrumsån

Fylleån

I Enningdals-

älven Enningdalsälven uppströms riksgränsen till Norge

Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål får inte heller utföras i följande älvsträckor:

I Klarälven sträckan mellan Höljes och Edebäck

I Dalälven Västerdalälven nedströms Skiffsforsen samt
Dalälven nedströms Näs bruk

I Ljusnan sträckan mellan Hede och Svegsjön samt sträckan
mellan Laforsen och Arbråsjöarna

I Ljungan sträckan mellan Havern och Holmsjön samt sträckan
nedströms Viforsen

I Indalsälven Långan nedströms Landösjön

I Ångermanälven Faxälven mellan Edsele och Helgumsjön

I Umeälven Tärnaforsen mellan Stor-Laisan och Gäuta

Första och andra styckena gäller inte vattenföretag som
förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan. Lag (1993:189).

7 § Området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården är en
nationalstadspark.

Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Lag (1994:1616).

4 kap. Tillåtlighetsprövning av industrianläggningar m. m.

1 § Följande slag av nya anläggningar får inte utföras utan tillstånd av regeringen:

1. järn- och stålverk, metallverk och ferrolegeringsverk,
2. massafabriker och pappersbruk,
3. fabriker för raffinering av råolja eller för tung petrokemisk produktion,
4. fabriker för framställning av baskemikalier eller gödselmedel,
5. cementfabriker,
6. anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för

framställning av kärnbränsle,

7. förbränningsanläggningar om anläggningen har en tillförd effekt om minst 200 megawatt,

8. gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst 10 megawatt,

9. anläggningar för lagring av minst 50 miljoner normalkubikmeter naturgas,

10. anläggningar för behandling av miljöfarligt avfall om huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat i anläggningen härrör från andra inrättningar och mer än 10 000 ton miljöfarligt avfall årligen förbränns eller på annat sätt slutligt omhändertas vid anläggningen,

11. anläggningar för att utvinna ämnen eller material inom de områden som anges i 3 kap. 5 §.

Tillstånd av regeringen krävs även för att bygga plattformar som är avsedda att användas vid utvinning av olja eller gas inom havsområden och för att ankra eller förtöja sådana plattformar för reparation, ombyggnad eller av annan anledning. Lag (1990:442).

2 § Om en anläggning eller en åtgärd, som inte omfattas av kravet på tillstånd enligt 1 §, kan antas få betydande omfattning eller bli av

ingripande beskaffenhet, får regeringen i ett visst fall besluta att anläggningen eller åtgärden inte får utföras utan tillstånd enligt detta kapitel.

Statliga myndigheter som får kännedom om anläggningar och åtgärder som avses i första stycket skall underrätta regeringen om detta.

3 § Tillstånd enligt 1 eller 2 § får lämnas om hinder inte möter på grund av bestämmelserna i 2 eller 3 kap. eller med hänsyn till andra allmänna planeringssynpunkter och om kommunfullmäktige har tillstyrkt att tillstånd lämnas.

I fråga om anläggning som sägs i 4 kap. 1 § första stycket 6, om den avser mellanlagring eller slutlig förvaring av kärnämne eller kärnavfall, eller anläggning som sägs i 4 kap. 1 § första stycket 7, 8, 9 eller 10 får, om det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att anläggningen kommer till stånd, regeringen lämna tillstånd även om kommunfullmäktige inte har tillstyrkt detta. Vad nu sagts gäller inte, om en lämplig plats för anläggningen anvisats inom annan kommun som kan antas godta en placering där, eller, i annat fall, om en annan plats bedöms vara lämpligare. Lag (1990:442).

4 § Om det finns särskilda skäl, får regeringen i ett visst fall medge undantag från kravet på tillstånd enligt 1 §.

5 § Tillstånd enligt 1 eller 2 § får förenas med villkor för att

tillgodose allmänna intressen och göras beroende av att saken inom viss tid fullföljs genom ansökan om prövning enligt miljöskyddslagen (1969:387).

6 § Till böter eller fängelse i högst två år skall den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. påbörjar en anläggning eller vidtar någon annan åtgärd som anges i 1 § utan att regeringen har meddelat tillstånd eller medgett undantag från kravet på tillstånd,

2. påbörjar eller fortsätter utförandet av en anläggning eller en åtgärd sedan regeringen enligt 2 § har beslutat att anläggningen eller åtgärden inte får utföras utan tillstånd, eller

3. inte rättar sig efter ett villkor eller en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av detta kapitel, om överträdelsen inte är ringa.

5 kap. Miljökonsekvensbeskrivningar

1 § En ansökan om tillstånd för en anläggning eller en åtgärd som avses i 4 kap. skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. Lag (1991:650).

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får

föreskriva att det i ärenden enligt någon av de lagar som anges i 1 kap. 2 § skall upprättas en miljökonsekvensbeskrivning enligt detta kapitel. Lag (1991:650).

3 § Miljökonsekvensbeskrivningen skall möjliggöra en samlad bedömning av en planerad anläggnings, verksamhets eller åtgärds inverkan på miljön, hälsan och hushållningen med naturresurser. Lag (1991:650).

4 § Miljökonsekvensbeskrivningen skall bekostas av den som ansvarar för verksamheten eller som skall vidta åtgärden i fråga. Lag (1991:650).

6 kap. Myndigheternas uppgifter, ansvarsfördelning m. m.

1 § Varje myndighet som skall tillämpa denna lag skall se till att sådana planer enligt plan- och bygglagen (1987:10) och sådant planeringsunderlag som belyser hushållningsfrågan finns tillgängliga i målet eller ärendet.

Om myndigheten begär det, är kommunen skyldig att tillhandahålla planer enligt plan- och bygglagen samt planeringsunderlaget till dessa.

Länsstyrelsen skall ställa samman utredningar, program och annat planeringsunderlag som har betydelse för hushållningen med naturresurser i länet och som finns hos statliga myndigheter.

Länsstyrelsen är skyldig att på begäran tillhandahålla sådant planeringsunderlag åt kommuner och myndigheter som skall tillämpa denna lag.

2 § Regeringen får i visst fall besluta att en eller flera kommuner skall redovisa till regeringen eller någon annan myndighet hur kommunen i sin planering enligt plan- och bygglagen (1987:10) avser att tillgodose ett intresse som rör hushållningen med naturresurser. Statliga myndigheter skall anmäla till regeringen om det uppkommer behov av sådan redovisning.

3 § Länsstyrelsen har tillsyn i länet över hushållningen med naturresurser och efterlevnaden av vad som föreskrivs i eller beslutas med stöd av 4 kap.

De centrala förvaltningsmyndigheterna har var och en inom sitt verksamhetsområde uppsikt över hushållningen med naturresurser. Boverket har den allmänna uppsikten över hushållningen med naturresurser. Lag (1990:1366).

Övergångsbestämmelser

1987:12

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

1987:247

Beträffande mål och ärenden enligt vattenlagen (1983:291) som anhängiggjorts
hos vattendomstol före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

1988:407

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Beträffande mål och ärenden enligt vattenlagen (1983:291) som anhängiggjorts
före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

1990:237

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Beträffande mål och ärenden enligt vattenlagen (1983:291) som anhängiggjorts
före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

1991:46

Denna lag träder kraft den 1 juli 1992.

Äldre föreskrifter skall fortfarande tillämpas i mål och ärenden som
anhängiggjorts före ikraftträdandet.

1991:650

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

Beträffande mål och ärenden enligt vattenlagen (1983:291) som anhängiggjorts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

1993:189

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1993.

Beträffande mål och ärenden enligt vattenlagen (1983:291) som anhängiggjorts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.